

Perustulomalli

Perustulo tarkoittaa tässä tuloa, joka maksetaan kaikille täysi-ikäisille kansalaisille puhtaana käteen. Tämä malli muistuttaa Vasemmistoliiton perustulomallia [1]. Perustulo voidaan toteuttaa joko vastikkeettomana tai vastikkeellisena. Vastikkeeton malli on joustavampi pienyrittäjien ja ammatinharjoittajien kohdalla. Perustulon määrä voisi olla esim. 1200 €/kk. Perustulo korvaa kansaneläkkeen, työmarkkinatuen, työttömyysturvan peruspäivärahan, perussairauspäivärahan ja opintorahan. Perustulo kattaa myös asumiskustannukset niin, että asumistuki voidaan muuttaa harkinnanvaraiseksi etuudeksi, jota tarvitaan vain poikkeustapauksissa. Perustulo ei korvaa ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa eikä ansiosidonnaista sairauspäivärahaa. Opintolainajärjestelmä lakkautetaan. Perustulo kustannetaan kiristämällä valtion tuloveroa ja kunnallisveroa, muuttamalla kunnallisvero progressiiviseksi ja jyrkentämällä veroprogressiota. Myös muita keinoja, kuten pääomaverotuksen kiristämistä tai yritystukien pienentämistä, voidaan käyttää.

Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan ja sairauspäivärahan omavastuuajat on poistettava. Lapsilisät on korotettava kaksinkertaisiksi ja muutettava verollisiksi. Näin ne kohdentuvat eniten tarvitseville. Mikäli perustulo toteutetaan vastikkeellisena, niin opiskelijoiden on saatava kesäkuukausien perustulo vastikkeetta. Opiskelijoiden asumislisä on poistettava, ja sen tilalle opiskelijat on saatava yleisen asumistuen piiriin. Toimeentulotuki on säilytettävä nykyisellään tai sitä on nostettava, ja perustulon tason on oltava riittävän korkea niin, ettei toimeentulotukea pääsääntöisesti tarvita. Muut harkinnanvaraiset etuudet on korotettava 1,5- tai kaksinkertaisiksi ja muutettava verollisiksi.

Terveydenhuollon KELA-korvauksia muutetaan niin, etteivät terveydenhuoltokulut pääsääntöisesti pudota ihmisiä toimeentulotuella. KELA-korvaus ulotetaan koskemaan kaikkia julkisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon maksuja, ja sitä ei lasketa verotettaviin tuloihin. Lääkkeiden ja muiden hoitojen erityiskorvattavuus säilytetään, ja erityiskorvaus lasketaan ennen normaalia KELA-korvausta. Korvauksen määrä on henkilön terveydenhuoltomenot vähennettynä omavastuulla. Omavastuu on tuloista riippuva prosentti menoista, kuitenkin enintään maksukatto, joka myös riippuu tuloista. Tässä tulot tarkoittavat henkilön kaikkia bruttotuloja lukuunottamatta perustuloa. Omavastuuprosentti voisi olla mm.:

- 5% pienituloisille
- 20% keskituloisille
- 40% suurituloisille

Maksukatto voisi olla esim. omavastuuprosentti kerrottuna tuloilla. Maksukatto on ulotettava koskemaan myös mielenterveyspalveluiden maksuja, ja nykyinen terveydenhuollon maksukatto poistetaan. Hoitotuki poistetaan.

Ruoan, vaatteiden ja lääkkeiden arvonlisävero on poistettava. Vastaavasti ylin arvonlisäveroprosentti on nostettava esim. 30%:iin.

[1] <https://vasemmisto.fi/vasemmistoliiton-sosiaaliturvamalli-kohti-vapaiden-ihmisten-luottamusyhteiskuntaa/>

Tommi Höynälänmaa